

УДК 658:350

СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ**Тимофєєва М.І.****THE ESSENCE SOCIAL PROTECTION****Timofieieva M. I.**

Стаття присвячена системному аналізу теоретичних аспектів формування системи соціального захисту населення. Сучасні реалії розвитку держави потребують значного переосмислення сутності соціального захисту населення, а відповідно, постановки нових завдань, які покликані вирішувати ця система, та механізмів здійснення соціального захисту населення, що мають бути адекватні ринковим умовам.

Ключові слова: соціальний захист, соціальна політика, сутність система.

Вступ. На всіх етапах історичного розвитку суспільства соціальний захист був індикатором громадянської позиції держави. Його ефективна організація є гарантом стабільності суспільства. У складний час, який переживає сьогодні наша країна, головним пріоритетом державної соціальної політики має стати намагання зробити якомога більше для того, щоб кожен, хто потребує допомоги, відчув увагу та підтримку з боку держави.

До ключових питань, що постають перед більшістю країн як у довгостроковій, так і в короткостроковій перспективі, належить побудова ефективної системи соціального захисту населення здатної вирішувати нагальні й перманентні соціальні проблеми.

На сьогодні основною метою соціального захисту є забезпечення виживання соціально-незахищених верств населення та першочерговий захист окремих категорій громадян (військовослужбовців, вимушених переселенців, постраждалих та ін.). Як перспективну необхідно розглядати мету, що відповідає ст. 46 Конституції України, згідно з якою громадяни мають право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законом. [1]

Реформування системи соціального захисту визначено в Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" є одним з першочергових пріоритетів за вектором

відповідальності. Не підлягає сумніву необхідність удосконалення моделі соціального захисту в системі пріоритетів державної соціальної політики для всіх груп населення. Визначення потенційних основних напрямів, структури і форм реформування цієї моделі має досить актуальне теоретичне і практичне значення на сучасному етапі розвитку суспільства.

Для імплементації сучасних і досконалих механізмів системи соціального захисту виникає потреба у характеристиці й узагальненні досвіду зарубіжних країн, виокремленні адекватних до вимог часу інструментів, які можна використати у вітчизняному просторі соціального захисту з найефективнішою та найбільш повною їхньою віддачею. Ігнорування цієї проблеми спричинить зубожіння населення, соціальну ізоляцію, втрату довіри до державних органів влади та зростання соціальної напруженості. Та все ж першочергово потрібно визначитися, що ми розуміємо під поняттям «соціальний захист».

Аналіз основних досліджень та публікацій. Значний внесок у розвиток соціального захисту внесли вітчизняні вчені-економісти: Н. Абакумова, Н. Борецька, В. Бех, В. Гейця, І. Грига, В. Гетьман, О. Гупал, Н. Дем'яненко, К. Дідківська, О. Длугопольський, Ю. Килимник, Е. Костіна, Р. Корнюшина, Е. Лібанова, М. Лукашевич, Г. Назарова, І. Рудкевич, І. Сирота, Т. Семигіна, С. Тетерський, П. Шевчука та ін. Авторами вирішене велике коло питань теоретичного і методологічного характеру. Проте, не дивлячись на значну кількість робіт в області соціального захисту, важливої проблеми в нових умовах ще не достатньо розроблено.

Серед класиків економічної науки, котрі досліджували проблеми еволюції системи соціального захисту населень і розвитку економічного інструментарію його аналізу, варто виокремити А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса, А. Маршала, Дж. Кейнса, А. Пігу, М. Лоренца, Т. Веблена, Ф. Гайєка, М. Фрідмана, Дж. Бьюкенена, А. Мюллер-Армака, В. Ойкена, П. Спікера, Р. Тітмуса та ін.

На нашу думку, реформування системи соціального захисту повинне здійснюватися на основі першочергово з визначення основних понять та їх наукового обґрунтування.

Мета. Переосмислення сутності соціального захисту населення відповідно до нових завдань, які покликана вирішувати ця система, та механізмів здійснення соціального захисту населення, що мають бути адекватні трансформаційним перетворенням у суспільстві.

Матеріали та результати дослідження. Поняття соціального захисту населення досить широке і стосується, вірніше сказати, охоплює всі верстви населення тією чи іншою мірою. Це, з одного боку, дає дуже великий обсяг емпіричного матеріалу, а з другого - ускладнює аналіз даної сфери людської діяльності

Формування чинної системи соціального захисту пов'язане із набуттям Україною незалежності і переходом від командно-адміністративної економічної системи до ринкової. Поняття «соціальний захист» прийшло на зміну поняттю «соціальне забезпечення», яким у радянський період історії позначали сукупність державних заходів, пов'язаних із забезпеченням громадян в старості та у разі непрацездатності, з піклуванням про дітей, з медичним обслуговуванням та лікуванням. Фінансувалось соціальне забезпечення із суспільних фондів споживання, через які забезпечувалась безоплатна освіта, допомоги, пенсії, стипендії студентам, оплата щорічних відпусток, оплата путівок у санаторії та будинки відпочинку, безоплатна медична допомога, утримання дітей у дошкільних закладах та ряд інших виплат та пільг.

Поняття «соціальне забезпечення», сформоване у радянський період, мало чіткі ознаки цього періоду. Соціальне забезпечення віддзеркалило ідеологію державного патерналізму та всеосяжного піклування. Організаційно функцію державного піклування здійснювали органи соціального забезпечення, діяльність яких відповідала централізовано-плановій економіці та адміністративно-командній системі управління.

Наприкінці 1980-х років початок реформ призвів до фактичної ліквідації централізованої економіки, а разом з тим постраждала і централізована система соціального захисту. Важка економічна ситуація на більшості підприємств сприяла фактичному руйнуванню відповідної відомчої системи. Практично припинила своє існування система безоплатного розподілу житла.

Починаючи з 1991 р. Україна як незалежна держава починає формувати власну законодавчу базу соціального захисту. В цей період, держава, прагнучи захистити населення від бідності, ухвалює ряд законів, які жодним чином не враховують економічні реалії та виглядають навіть більш щедрими у порівнянні з тими, що існували раніше. Проте забезпечення їх виконання в умовах економічної кризи стає все більш проблематичним. Це стосується, зокрема,

Законів України «Про пенсійне забезпечення», «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (1993), «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (1991), законодавчого встановлення пільг за професійною ознакою працівникам окремих сфер: суддям, прокурорам, військовослужбовцям, народним депутатам тощо (1992—1994).

Найбільш значними подіями у процесі формування нової системи соціального захисту (у відповідності до ринкових економічних умов) були: прийняття програми житлових субсидій (1996), допомоги малозабезпеченим сім'ям (2000), а також формування системи державного соціального страхування.

Програма житлових субсидій стала першою соціальною програмою, розробленою на засадах адресності, тобто з використанням механізму перевірки доходів (матеріального становища) домогосподарства-претендента. Програма спрямована на допомогу населенню щодо оплати житлово-комунальних послуг та палива в умовах значного зростання тарифів. Основним результатом програми було зупинення зростання заборгованості населення по оплаті житлово-комунальних послуг.

Закон про прожитковий мінімум (основний державний соціальний стандарт) прийнято у 1999 р. Згідно з ним прожитковий мінімум застосовується для встановлення розмірів мінімальної заробітної плати та мінімальної пенсії за віком, визначення розмірів соціальної допомоги, допомоги сім'ям з дітьми, допомоги по безробіттю, а також стипендій та інших соціальних виплат виходячи з вимог Конституції України. Але доволі тривалий час мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія та більшість соціальних виплат були нижче від прожиткового мінімуму.

У 2000 р. ухвалено Закон про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям. Згідно з його положеннями впроваджено другу адресну програму (після програми житлових субсидій), надання підтримки за якою залежить від доходу сім'ї та передбачає його перевірку. У законі зазначено, що він «спрямований на реалізацію конституційних гарантій права громадян на соціальний захист — забезпечення рівня життя не нижчого від прожиткового мінімуму» [17].

Згідно з чинним законодавством, а саме Конституції України ст.46, згідно з якою громадяни мають право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законом[1].

Досвід багатьох європейських держав, що визначаються по їх Конституціям як правові та соціальні, показує, що їх соціально-економічна політика опирається на такі принципи [3]:

- принцип економічної свободи людини та визнання права підприємців чи їх об'єднань, найманих

працівників та їх профспілок на тарифну автономію на основі соціального партнерства;

- принцип довіри до регулюючої ролі ринку шляхом попиту та пропозиції, ціноутворення, конкуренції, але водночас і на принцип відповідальності держави за гру ринкових сил та створення умов для впорядкування протікання економічного та соціального життя, спрямованого на забезпечення добробуту своїх громадян;

- принцип соціальної справедливості та солідарності суспільства, зокрема шляхом податкового перерозподілу доходів від багатих до бідних та залучення дієздатних до трудового процесу та забезпечення соціальної відповідальності працездатних за ще чи вже не працюючих громадян;

- принцип участі працівників в управлінні виробництвом та розподілі, у суспільному та державному житті, розвиваючи при цьому різні форми економічної демократії.

Отже, основними принципами соціальної держави є принципи соціальної справедливості та соціального партнерства, котрі покликані забезпечувати інтеграційну роль держави у суспільстві.

Одним із важливих інструментів реалізації принципів соціальної держави є соціальна політика. Різні країни обирають свої моделі соціальної політики, однак усі вони передбачають створення умов для забезпечення чіткого функціонування всієї системи соціально-політичних інститутів щодо регулювання соціальних відносин. Ось чому, більшість науковців вважають, що об'єктом соціальної політики соціальної держави є суспільні, зокрема, соціальні відносини, процеси життєдіяльності соціуму, що безпосередньо чи опосередковано впливають на формування соціальної безпеки людини, задоволення нею власних соціальних потреб та інтересів, освоєння і творення соціальних цінностей [8].

Отже, соціальна політика – це система управлінських, регулярних організаційних рішень і ідей, а також цілеспрямованої діяльності суб'єктів, що сформувався в суспільстві на певному історичному етапі його розвитку та знаходить втілення в соціальних програмах і соціальній практиці з метою задоволення соціальних потреб й інтересів людини у суспільстві [9].

Наявні дослідження, що присвячені системі соціального захисту населення, або не містять визначення об'єкта, вважаючи його загальновідомим, або ж дають одне чи кілька визначень без обґрунтування доцільності їх вживання. На наш погляд, такий підхід до проведення досліджень вимушений, зважаючи на новизну терміна “соціальний захист населення”, та є першопричиною неефективної соціальної політики. “Хоча поняття, якими користуємося початково, запозичені з повсякденного досвіду, наприклад “економіка”, “національне господарство”, “виробництво”, “заробітна плата”, недосконалі, попервах достатньо і їх. Це мільці, які пізніше, можливо, будуть відкинуті. Формулювати науково ми зможемо, лише коли заглибимось у предмет” [7].

У вітчизняній науці існує багато робіт, щодо дослідження сутності таких категорій, як праця, заробітна плата, але інтерес до їх розкриття не зменшується. Водночас дослідженню саме сутності соціального захисту населення приділяється менше уваги в роботах, але відомо, що він справляє значний прямий вплив на економіку держави, розвиток підприємництва та рівень споживання. Є різні джерела формування фонду, починаючи з відрахувань з заробітної плати, зборів з деяких видів діяльності й закінчуючи бюджетними субсидіями. Наведене є підтвердженням впливовості на економіку країни, але без наукового аналізу не може сприйматись як приклад негативного або позитивного впливу системи соціального захисту на економічний розвиток. Тому необхідне глибоке теоретичне осмислення сутності соціального захисту населення та обґрунтування соціальної політики як засобу економічного та соціального розвитку.

Провідні науковці в сфері соціального захисту визначили негативні наслідки соціальної політики без достатньо дослідженої сутності соціального захисту населення наведемо тези з дисертації Ю.О.Шклярського [16]: “З'ясування суті соціального захисту населення, його місця в економічній структурі дає можливість знайти відповідні методи та моделі, які б дозволяли передбачати результати різного роду допомоги, що надається з різних джерел. Тому дуже часто результати запланованих заходів передбачають з досить наївних концепцій реальності, що дає перекручені ефекти, протилежні тим, на які сподівалися. Прикладом може служити так звана “шведська модель соціалізму”, яка поступово знищила мотивацію до праці у значній частині населення цієї країни, що призвело до спаду ефективності виробництва. Якщо ми візьмемо більш низький рівень економічного аналізу (галузь, підприємство, район), негативні наслідки такої практики тут проявляться ще в більш масовому порядку”.

Нижче наведені різні визначення соціального захисту.

“Соціальний захист населення - державна підтримка певних категорій населення, які можуть зазнавати негативного впливу ринкових процесів, забезпечення відповідного рівня життя шляхом надання правової, фінансової, матеріальної допомоги окремим громадянам (найбільш вразливим верствам населення), а також створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення, забезпечення прийнятних для країни умов життя та праці громадян, у тому числі через установлення соціальних стандартів” [5].

“Під системою соціального захисту сьогодні розуміється сукупність законодавчо визначених економічних, соціальних, юридичних гарантій і прав, соціальних інститутів та установ, що забезпечують їх реалізацію та створюють умови для підтримки життєзабезпечення і діяльного існування різних соціальних верств і груп населення, передусім соціально вразливих” [12].

“Соціальний захист - це система державного гарантування прав громадян України на матеріальне забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законодавством України” [14].

Соціальний захист населення – державна підтримка певних категорій населення, які можуть зазнавати негативного впливу ринкових процесів, забезпечення відповідного рівня життя шляхом надання правової, фінансової, матеріальної допомоги окремим громадянам (найбільш вразливим верствам населення), а також створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення, забезпечення прийнятних для країни умов життя та праці громадян, у тому числі через установлення соціальних стандартів [4].

Соціальний захист – це система державного гарантування прав громадян України на матеріальне забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законодавством України [13].

Соціальний захист – це комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах [10].

Соціальний захист – це певний механізм, за допомогою якого досягається мінімальний життєвий рівень громадян, це система заходів і відповідних інститутів, призначених для забезпечення нормального існування людини, підвищення рівня задоволення її соціальних потреб, якості життя та перспектив [6].

Поняття «соціальний захист» у широкому розумінні визначають як діяльність держави, спрямовану на забезпечення формування й розвитку повноцінної особистості, виявлення й нейтралізацію негативних факторів, що впливають на неї, створення умов для самовизначення і ствердження у житті. У вузькому розумінні соціальний захист визначають як сукупність економічних і правових гарантій, що забезпечують додержання найважливіших соціальних прав громадян, досягнення соціально прийнятного рівня життя [2].

Ці визначення відображають підходи різних авторів до сутності даного поняття, а об'єднує їх те, що під соціальним захистом розуміється лише той обсяг соціальних гарантій, що безпосередньо надається державою.

В. Скуратівський, О. Палій, Е. Лібанова підкреслюють, що “соціальний захист - це комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах” [11].

Автором пропонується своє визначення “соціальний захист – це комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист доб-

робу, гарантованого Конституцією України, кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах, що ґрунтуються на соціальній справедливості й рівності прав”.

Кінцевою метою соціального захисту є надання кожному члену суспільства, незалежно від соціального походження, національної або расової належності можливості вільно розвиватися, реалізувати свої здібності. Інша мета - підтримання стабільності в суспільстві, тобто попередження соціальної напруженості, яка виникає у зв'язку з майновою, расовою, культурною, соціальною нерівністю.

Соціальний захист населення як система, діюча в ринкових умовах, є комплексом нормативних актів, форм, методів та дій, що мають забезпечити:

- установлення передбаченого законом України періодично оновлюваного гарантованого прожиткового мінімуму. На його основі визначається нижня межа заробітної плати, формується система пенсій та допомоги, гарантується обслуговування в житлово-комунальній та соціально-культурній сферах;

- диференційний підхід до різних соціально-демографічних верств населення залежно від ступеня їх економічної самостійності, працездатності та можливості отримання доходів;

- реалізацію прав кожного громадянина на працю і отримання гарантованого мінімуму доходів, достатнього для нормальної життєдіяльності працюючого та його сім'ї;

- державні гарантії по оплаті найманої праці, встановленням її мінімального рівня, незалежно від об'єкта прикладання праці: у власному виробництві, кооперативі, асоціації, акціонерному товаристві або державному підприємстві;

- надання різних форм допомоги безробітним: виплати по безробіттю, організація громадських робіт, перепідготовка та отримання нової спеціальності, з якої є вільні робочі місця, створення умов для започаткування власної справи;

- державні гарантії щодо підтримки необхідного рівня життя малозабезпеченим категоріям населення;

- індексування грошових вкладів населення у випадку зростання цін на товари та послуги;

- грошову компенсацію населенню при здійсненні реформ цін;

- надання різних форм допомоги вимушеним переселенцям, особам які залишилися на окупованій території, військовослужбовцям;

- розробку та законодавче врегулювання (затвердження) всього комплексу заходів, що представляють у всій повноті систему соціального захисту всього населення (працюючих, непрацюючих у працездатному стані, непрацездатних, пенсіонерів, інвалідів, підростаючого покоління, багатодітних матерів, неповні та малозабезпечені сім'ї)

Соціальний захист виконує свою превентивну, запобіжну функцію шляхом захисту особи та її сім'ї від втрат доходу, пов'язаних з безробіттям, старінням, хворобою або смертю, та поліпшення її добро-

бути через соціальні служби й економічну допомогу на виховання дітей. Система соціального захисту включає програми зайнятості, соціального страхування, охорони здоров'я та ін. Державне соціальне забезпечення є складовою системи соціального захисту і виконує функцію нагромадження та розподілу коштів соціального захисту, призначених на соціальну допомогу, виплати по соціальному страхуванню тощо.

Соціальне забезпечення включає пенсії й різного роду допомоги. Таким чином, під соціальним забезпеченням розуміють заходи матеріальної підтримки особи та сім'ї з боку держави і суспільства. До системи соціального захисту слід віднести також соціальні нормативи - гарантовані державою мінімальні рівні винагороди за працю, стипендіального та соціального забезпечення.

Існує єдність трьох головних складових соціальної політики:

1) соціальна допомога, що гарантує громадянам, які опинилися за межами бідності і неспроможні через різні причини забезпечити собі життєвий мінімум, можливість психофізичного виживання в кризових соціально-економічних умовах;

2) соціальне забезпечення, що гарантує нормальний рівень існування людини і відшкодування втрат регулярного прибутку, компенсація додаткових втрат у зв'язку з інфляційними процесами, упередження причин, що призводять до втрати регулярного прибутку внаслідок припинення виробництва тощо;

3) соціальні послуги, що забезпечують високий рівень трудової активності, участі в громадянському житті (програми професійної перекваліфікації, створення додаткових робочих місць та ін.).

Такий підхід передбачає зміну соціальних функцій держави. З одного боку, вона повинна створювати умови для того, щоб населення було спроможне власними силами вирішувати більшість соціальних проблем. З другого - необхідно надавати певну допомогу громадянам та їх родинам, якщо вони не можуть власними силами з різних причин (хвороби, інвалідності, похилого віку тощо) підтримувати необхідний мінімальний життєвий рівень. Глобальна тенденція до децентралізації, регіоналізації і муніципалізації соціальної політики знайшла своє відображення і в розвитку місцевого самоврядування.

В Україні роль органів місцевого самоврядування у вирішенні соціальних проблем значно зростає, що обумовлено цілою низкою факторів.

По-перше, масштаби країни визначають необхідність адаптації соціального захисту до різноманітності місцевих умов.

По-друге, власне у віданні органів місцевого самоврядування містяться питання утримання і розвитку соціальної сфери, до яких у тому ж числі відносять організацію, утримання і розвиток установ освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення; соціальну підтримку і сприяння зайнятості населення. Практично всі органи місцевого самоврядування

здійснюють місцеві програми соціальної підтримки населення додатково до виплат пільг і допомоги, передбачених законодавством - від разової допомоги в грошовій і натуральній формі до створення комплексних центрів соціального обслуговування.

Нарешті, саме з місцевими органами влади багато в чому пов'язані очікування населення у сфері соціального захисту. Опитування громадської думки показують зростання позиції місцевого самоврядування в рейтингу соціальної відповідальності на перші місяці.

Висновок. Отже, соціальний захист - це багаторівнева система економічних, соціальних та правових відносин по управлінню соціальними ризиками суспільства для ліквідації їх небажаних наслідків та забезпечення належного рівня життя. Система соціального захисту об'єднує наступні елементи: соціальне забезпечення, соціальну допомогу окремим категоріям населення, соціальне страхування. Соціальне страхування виступає системою формування доходів соціального захисту населення, а соціальне забезпечення - системою здійснення виплат. Вважаємо за доцільне в системі соціального захисту виокремити державну та недержавну складові.

Отже, визначимо основні напрямки вдосконалення системи соціального захисту населення в Україні:

- забезпечення адресного характеру соціального захисту незахищених верств населення;

- вдосконалення нормативно-правової бази соціального захисту населення, зокрема закріплення в нормативно-правових документах можливості отримання певних податкових пільг при запровадженні в життя певних соціальних проектів та програм;

- сприяння зайнятості населення шляхом створення нових робочих місць та збереження існуючих, запровадження заходів щодо детінізації доходів населення;

- особливу увагу слід звернути на недержавну складову в системі соціального захисту населення.

Налагодження партнерських відносин у сфері соціального захисту населення з комерційними банками, страховими організаціями, громадськими організаціями та іншими інституційними одиницями.

Л і т е р а т у р а

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. - К.: Україна, 1996. - 56с.
2. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять / Н. Болотіна // Право України. - 2000. - № 4. - С. 36.
3. Волгин Н. А. Социальное государство: Учебник / Волгин Н.А., Гриценко Н.Н., Шарков Ф.И. - М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2004. - 416с.
4. Дідківська Л.І. Державне регулювання економіки : навч. посіб./ Л.І. Дідківська, Л.С. Головка. - К. : Знання-Прес, 2000. - 209 с.

5. Дідківська Л.І., Головко Л.С. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. - К.: Знання-Прес, 2000. - 209 с
6. Москаленко В.В. Сутність соціального захисту та його місце в політиці соціальної держави / В. Москаленко // Наукові записки. - 2003. - Том 21. - С. 42.
7. Ойкен В. Основы национальной экономики / В.С.Автономова и др. (общ. ред.). - М.: Экономика, 1996. - 352 с.
8. Скуратівський В. А. Основы соціальної політики: навч. посіб. / Скуратівський В. А., Палій О. М. - К.: МАУП, 2002. - 200 с
9. Скуратівський В. А. Соціальна політика // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. - К. : НАДУ, 2011. - Т. 1. - С. 546-548.
10. Скуратівський В. Соціальна політика / В. Скуратівський, О. Палій. - К. : Вид-во УАДУ, 2003. - 265 с.
11. Скуратівський В., Палій О., Лібанова Е. Соціальна політика. - К.: Вид-во УАДУ, 2003. - 265 с.
12. Социальная работа: теория и практика: Учеб. пособие / Отв. ред. Е.И.Холостова, А.С.Сорвина. - М.: ИНФРА-М, 2001. - 427 с
13. Українські Закони. Соціальний кодекс України / В.С.Журавський та ін. - К. : Логос, 1998. - 319 с
14. Українські Закони. Соціальний кодекс України: Проект / В.С.Журавський та ін., Християнсько- демократична партія України. - К.: Логос, 1998. - 319 с.
15. Шевчук П.І. Соціальна політика та соціальна безпека. навчальний посібник / Шевчук П.І. - Львів : Вид-во ЛРІДУ УАДУ, 2003. - 178 с.
16. Шклярський Ю.О. Удосконалення управління соціальним захистом населення в регіоні (на матеріалах Миколаївської області): Дис. ... канд. екон. наук: 08.09.01 / НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України. - К., 1999. - 192 с.
17. Эспинг-Андерсен Г. Создание социал-демократического государства благосостояния / Г. Эспинг-Андерсен // Создавая социальную демократию. Сто лет Социал-демократической рабочей партии Швеции. - М. : Весь мир, 2001. - С. 71-111.
8. Skurativsky VA Fundamentals of social policy: teach. guidances. / Skurativsky VA, piles AM - K. : AIDP, 2002. - 200 p
9. Skurativsky VA social policy // Encyclopedia of Public Administration: 8 vol. / Nat. Acad. state. Exercise. the President of Ukraine; nauk.-ed. Board: Yu Kovbasyuk (Chairman) and others. - K: NAPA, 2011. - T. 1. - P. 546-548.
10. Skurativsky B. Social policy / VA Skuratovskiy Alexander Paly. - K: Izd Academy of Public Administration, 2003. - 265 p.
11. V. Skurativsky, piles O., E. Libanova social policy. - K. : Izd Academy of Public Administration, 2003. - 265 p.
12. Social work: Theory and Practice: Textbook. posobyе / Otv. Ed. E.Y.Holostova, A.S.Sorvyna. - M. : INFRA-M, 2001. - 427 p
13. Ukrainian laws. Social Code Ukraine / V.S.Zhuravskyy and others. - K: Logos, 1998. - 319 p
14. Ukrainian laws. Social Code of Ukraine: Project / V.S.Zhuravskyy et al., The Christian Democratic Party of Ukraine. - K.: Logos, 1998.- 319 p.
15. Shevchuk PI Social policy and social security. Tutorial / Shevchuk PI - Lviv: Izd LRI Academy of Public Administration, 2003. - 178 p.
16. YA Shkliarska Improvement of social protection of the population in the region (of the material in Mykolaiv region): Dis. ... Candidate. Econ. Sciences: 08.09.01 / NAS of Ukraine, the Council of Productive Forces of Ukraine. - K., 1999. - 192 p.
17. Эспынн-Андерсен G. Creating social-demokratycheskoho state blahosostoyanyya / GA Эспынн-Андерсен // Sozdavaya sotsyalnuyu democracy. One hundred years Sotsyal-democratic Sweden a working party. - M: The whole world, 2001.

Тимофеева М.И. Сущность социальной защиты населения

Статья посвящена системному анализу теоретических аспектов формирования системы социальной защиты населения. Современные реалии развития государства требуют значительного переосмысления сущности социальной защиты населения, а соответственно, постановки новых задач, которые призвана решать эта система, и механизмов осуществления социальной защиты населения, должны быть адекватны рыночным условиям.

Ключевые слова: социальная защита, социальная политика, сущность система.

Timofieieva M. I. The essence social protection

The article is devoted to system analysis of theoretical aspects of formation of the system of social protection. Modern realities of state require significant reconsidering essence of social protection, and accordingly, setting new tasks that are designed to solve the system and mechanisms of social protection to be adequate to market conditions.

Keywords: social protection, social policy, the essence of the system.

Тимофеева М.І. – аспірант кафедри управління персоналом та економіка праці ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Рецензент: д.е.н., професор **Чернявська Є.І.**

References

1. The Constitution of Ukraine, adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine on 28 June 1996. - K. : Ukraine, 1996. - 56s.
2. Bolotin H. The right to social security in Ukraine: the problem of terms and concepts / N. Bolotin // Law of Ukraine. - 2000. - № 4. - P. 36.
3. Volhyn NA Sotsyalnoe STATE: Textbook / Volhyn NA, NN Gritsenko, Sharkov FI - M. : Publishing Corporation, torhovaya -Dashkov and Kl, 2004. - 416p.
4. Didkivska LI State regulation of the economy: teach. guidances. / LI Didkivska, LS, Golovko. - K: Knowledge Press, 2000. - 209 p.
5. Didkivska LI, LS Golovko State regulation of the economy: Training. guidances. - K. : Knowledge Press, 2000. - 209 p
6. V. Moskalenko The essence of social security and its place in the politics of the welfare state / V. Moskalenko // Scientific notes. - 2003 - Volume 21 - p. 42.
7. Oyken C. Fundamentals of the National Economy / V.S.Avtonomova et al. (Society. Ed.). - M. : Economics, 1996. - 352 p.